

Музикално събитие, достойно за хрониките на 2019 година „Пловдив – Европейска столица на културата“

За 54-ти път Международният фестивал на камерната музика в Пловдив (единствен на балканския полуостров!) предостави своя подиум на състави и изпълнители с най-висок ранг от различни краища на света. В рамките на тазгодишното му „издание“, участващото румънско трио „Академика“ (нетрадиционно като формация – пиано, кларинет и валдхорна!) изнесе на 15 юни своя концерт с изключителен успех. Тримата опитни артисти -- Аурелия Симион, Михай Аиленей и Петря Гъйске са елитни музиканти с множество солови и камерни изяви в Румъния и чужбина, отбелязани с престижни професионални отличия и награди за заслуги към музикалното изкуство.

В стилно подбраната им програма, включваща оригинални творби от композитори на класическия романтизъм -- Максимилиан Хейдрих (1864-1909), Йохан Собек (1831-1914) и настоящата румънска музика с избрани опуси от Сабин Пауца (1943), Ромео Козма (1955) и на самите изпълнители П. Гъйске – А. Симион, слушателите бяха впечатляващо изненадани от изисканата им интелектуално-режисьорска селекция на репертоара, както и от начина на неговото възприятно съвместяване с осъвременена „образност“ на авторски претворения фолклор, като начин за „култивирано и модерно“ съхраняване на използваните образци.

Още в първото произведение от програмата им – голямото четиричастно Трио за пиано, кларинет и валдхорна, оп. 25 от австриеца М. Хейдрих (верен естетически следовник на Й. Брамс!), веднага пролича здравата чувствена и ансамблова спойка между тримата музиканти, основаваща се на пълната им емоционална всеотдаденост и интерпретационно единомислие, съчетано с тънък усет за драматургично-съдържателно изграждане на разгърнатата форма и с интелигентно използваните темброви, щрихови и звукодинамични изразни похвати. Заслужава да се отбележи, че в поднесеното музикално повествование, изпълнено с интригуващи характеристични находки и асоциативни внушения, ансамбълът достигна до такива интонационни алюзии, наподобяващи оркестровото или органното звучене, които от изпълнителска гледна точка, са белег за достигнато високо художествено майсторство в камерното изкуство. На основата на тази констатация беше интересно да чуем и последвалия

„Концертен дует“ за кларинет и валдохорна в съпровод на пиано, оп. 5 от чешкия композитор Й. Собек, използвал като тема музиката на популярен вокален дует от операта „Дон Жуан“ на В. А. Моцарт. Творчески пресъздадена с инструментални художествени средства, по структура пиесата е изградена като монотемна непрекъсната вариационна форма върху „La ci darem la mano“ по диалога на Церлина с Дон Жуан. Специфичната трудност на същата е заложена в интерпретационно неизменното съблюдаване на дуалистичната стилова принадлежност на използвания първообраз (виенска вокална класика, представена с инструментално-романтичен инвенционен език), което е в противоречие с реалните технологични възможности на ансамбловото звукоизвличане и с изискването за интонационно наподобяване на човешкия глас.

Такива проблеми обаче за артистичните способности на трио „Академика“ не бяха установени!

Друга професионална изненада за почитателите на камерното изкуство и за присъствалите на концерта тесни специалисти (без пловдивските студенти, ученици и преподавателите им по кларинет!), стана втората част от изявата с включените индивидуални изпълнения на участниците от ансамбъла. Факт, с който и тримата инструменталисти от съвсем друг ракурс на представяне още по-детайлно и убедително демонстрираха музикалните си възможности и майсторство като солисти.

И независимо, че кларнетистът **Михай Аиленей** е отскоро титулярен член на триото, като опитен инструменталист с универсални способности и постижения, той отдавна е известен на почитателите на ансамбловото изкуство с участието си и в друга духовна формация – триото „Арсис“ (от два кларинета и фагот) и с осъществените от 1991 год. до днес над 200 концерта(!) в Румъния и много европейски държави. Със завладяващата си стилна интерпретация на провокативните „Два прелюда“ за кларинет и пиано от Сабин Пауца, изцяло издържани в духа на ранното джазово изкуство и на румънския фолклор, г-н Аиленей с типичния си убедителен маниер на безкомпромисно музициране, определено насити с еспресивни звукови багри и развлекателни емоционални настроения възхищаващата му се публика.

Като съзнателно търсен контраст с успокояващ ефект за естествено приповдигналата се атмосфера на концерта, прозвуча неочакваното, но с изключително дълбоко прочувствено интимно въздействие на **Аурелия Симион** с „Приспивна“ от Ромео Козма, която с омайваща и

ненатрапчива деликатност внушаваше, че „нейната“ музика, дори и създадена преди време, като емоционално-естетично преживяване, се сътворява сега, от нея и за всички нас! Един от редките случаи на имажинерното духовно преобразуване в неразривно художествено цяло на автор, музика, изпълнение и слушатели, посредством реално излъчваните в безкрая на човешкия космос възприятно-сетивни послания чрез пряко влияещите ни звуци.

Заедно с това, следва да отбележим и факта, че отдавна не бяхме слушали пианист, който така професионално, умело и цялостно да борави „на живо“ със ситуационно предоставения му инструмент, без да е „пробвал“ дори част от своите проблемни детайли на собствените си партитури, и толкова успешно и ревниво да „бди“ за обезпечаването на общия ансамблов баланс, без да доминира!!! Както и богато-наситената ѝ концертна дейност в различни периоди от професионалното си утвърждаване като камерен и съпровождащ пианист с румънски и чуждестранни солисти, с които участва в редица фестивали, международни конкурси и престижни гастролни изяви в Украйна, Русия, Франция, Италия, Австрия, Холандия, Швейцария, Белгия, България, Молдова и др. , осъществявайки и множество аудио, радио и телевизионни записи, доказващи нейния висок професионализъм!

Силно впечатление обаче остави и валдхорнистът **Петря Гъйске** (професор в Националния университет по изкуствата „Джордже Енеску“ в Яш, солист-валдхорнист на Държавна филхармония „Молдова“ и постоянен чуждестранен артист в оркестъра на Виенския Eurora Symphony), с виртуозното си изпълнение на „Концертен етюд“ за валдхорна и пиано (създаден в съавторство с Аурелия Симион), който е свободна парафраза на три румънски танца -- *дбйна, бавно хоро и хоро стакато*, обединени от импровизационно-модулативни каденци, използващи всички възможни умения в границите на максималния инструментален обем. С тази пиеса той демонстрира качествата си на голям музикант с необикновена изпълнителска техника, съчетана с богато нюансиран и красив звук. Още с първите тактове, г-н Гъйске показва завидно владееене на заложените емоционални стихии в своята партия, чрез която с подчертана брилянтност и артистична лекота поднесе бравурно изваяните пасажи, а контрастните кантабилни теми – с еспресивно-дълбочинно и пантеистично въздействие. Докато клавирният съпровод на Аурелия Симион, съобразен с функционалното си предназначение, сполучливо напомняше за

спокойното повествователно звучене на „цимбал“ или на необузданото *furioso* на разбушувал се оркестров „тараф“.

Естествено последвалият финал на концертната вечер бе подготвената кулминация, в която с изключителен блясък и впечатляваща музикална релефност триото окончателно „развихри“ своите художествено-артистични възможности. С поднесения аранжирмент на заключителната клавирна пиеса на „Балканска сюита“, осъществен от самия Р. Козма, тяхното изпълнение се възприе като последен сюрпризен реверанс към международния фестивал и неговата отбрана българска и чуждестранна публика, което несъмнено дълго и „отекващо“ ще се помни в избрания за Европейска столица на културата Пловдив.

В заключение, обаче ни се иска публично да споделим и тревожните си съждения по повод обективните трудности, пред които ежегодно е изправен Организационният комитет на камерния фестивал, -- недостатъчната морална подкрепа и базово финансово обезпечаване от ресорните общински и правителствени институции, несправедливо предоставящи в пъти по-големи субсидии на други „парашутно“- появили се сезонни инициатори на „ Дни на музиката в ...“. Един необясним анахронизъм за българска интелигенция с летописно доказани си интернационален авторитет и традиционен престиж на форум, превърнали го от 1964 год. до днес, в символична емблема за изкуствата и културата на съвременна Тракия!

Александра Гаджева
Стоян Караиванов